

Socialdepartementet**Bemyndigande att underteckna tilläggsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar, avseende försörjningsberedskap för läkemedel**

Ett förslag till tilläggsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har upprättats efter förhandlingar mellan företrädare för Regeringskansliet (Socialdepartementet) och SKR. Förslaget har den lydelse som framgår av *bilagan*.

Regeringen bemyndigar statsrådet Acko Ankarberg Johansson, eller den som hon sätter i sitt ställe, att underteckna en tilläggsöverenskommelse som i huvudsak stämmer överens med förslaget.

Utdrag till

Statsrådsberedningen, SAM
Finansdepartementet, BA
Kammarkollegiet
Socialstyrelsen
Sveriges Kommuner och Regioner

Regeringskansliet
Socialdepartementet

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**

Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2023

**Tilläggsöverenskommelse om
försörjningsberedskap för läkemedel mellan
staten och Sveriges
Kommuner och Regioner**

Innehåll

.....	1
1. Inledning	3
1.1 Det försämrade säkerhetsläget intensifierar arbetet med att stärka och utveckla hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap	3
1.2 Överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar	5
1.3 Parternas gemensamma syn.....	5
2. Tilläggsöverenskommelse 2023.....	6
2.1 Övergripande inriktning.....	6
2.2 Insatser som regionerna ska genomföra för att få ta del av medlen i överenskommelsen.....	7
Säkerställa tillgång till läkemedel och medicintekniska produkter	7
Information om restsituationer och försäljningsuppehåll.....	7
2.3 Insatser som SKR ska genomföra	8
3. Medelstildelning enligt tilläggsöverenskommelsen 2023	8
4. Rapportering och uppföljning	8
4.1 Uppföljning.....	8
4.2 Rapportering.....	8
4.3 Statlig uppföljning.....	8
5. Ekonomiska villkor	9
6. Godkännande av överenskommelsen.....	9

1. Inledning

1.1 Det försämrade säkerhetsläget intensifierar arbetet med att stärka och utveckla hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap

Av regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) framgår att den civila hälso- och sjukvården vid krig bör ha kapacitet att utföra sådan vård som inte kan anstå och att sådan vård ska säkerställas för såväl civila som för militär personal. Säkerställandet av nödvändig försörjning av bland annat läkemedel och sjukvårdsmateriel är avgörande för att i vardagen kunna erbjuda civilbefolkningen hälso- och sjukvård och säkerställa förmågan i totalförsvaret vid en allvarlig säkerhetspolitisk kris och i krig.

Rysslands aggressiva agerande innebär att den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde och övriga Europa på ett fundamentalt sätt har försämrats jämfört med bedömningen i totalförsvarspropositionen. Med anledning av det allvarliga säkerhetspolitiska omvärldsläget efter den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina finns en bred enighet att stärka Sveriges civila försvar.

Den 16 maj 2022 beslutade regeringen, med ett brett stöd i riksdagen, att ansöka om medlemskap i Nato. Den 5 juli 2022 undertecknade samtliga Natoländer anslutningsprotokollet för Sverige, vilket möjliggör svenskt medlemskap i Nato. Till dess att samtliga Natoländer har ratificerat Sveriges ansökan om Natomedlemskap har Sverige status som inbjudet land (invitee). Sverige integreras nu gradvis i Natos politiska och militära strukturer. Den 8 mars 2023 överlämnade regeringen propositionen Sveriges medlemskap i Nato till riksdagen (prop. 2022/23:74). Riksdagen godkände propositionen och därmed Sveriges anslutning till Nato den 22 mars 2023 (bet. 2022/23:UU16, rskr. 2022/23:148). När alla medlemsstater har ratificerat ansökan kan Sverige bli medlem i Nato.

Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) överlämnade den 31 mars 2021 delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19). Utredningen konstaterar att säkerställandet av nödvändig försörjning av sjukvårdsprodukter, med vilket utredningen avser läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning, livsmedel för speciella medicinska ändamål och tillverkningsmaterial, är avgörande för att upprätthålla förmågan inom hälso- och sjukvården i vardag, i fredstida kris och i krig. En ökad robusthet kan enligt utredningen bland annat uppnås genom att större volymer av kritiska sjukvårdsprodukter lagras i Sverige i nära anslutning till de platser där vården bedrivs.

Vidare föreslår utredningen att grunden i en förstärkt lagerhållning ska utgå

från sjukvårdens lagerhållning för ordinarie verksamhet. Ett sådant system möjliggör att lagrade sjukvårdsprodukter kan nyttiggöras i vården samtidigt som de omsätts i hög utsträckning vilket minimerar risken för destruktion och negativ klimatpåverkan. Utredningen föreslår att hälso- och sjukvården ska säkerställa tillgång till sjukvårdsprodukter i vardagen motsvarande en månads normalförbrukning för upprätthållandet av god vård.

I regeringens proposition Vissa frågor om hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap (prop. 2022/23:45), behandlas flera av förslagen i betänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19). Förslagen är bl.a.följande:

- Det görs ett förtydligande av den utrustning som ska finnas där det bedrivs hälso- och sjukvård. Där ska bland annat finnas de sjukvårdsprodukter som behövs för att bedriva god vård. Med sjukvårdsprodukter avses läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och livsmedel för speciella medicinska ändamål. Begreppet omfattar även tillverkningsmaterial för att kunna tillverka sådana produkter.
- Partihandlars skyldighet att leverera läkemedel till öppenvårdsapotek utökas till att även omfatta leveranser till sjukhusapotek.

Riksdagen biföll förslagen och lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2023.

I propositionen lämnas inte några förslag om regioners och kommuners skyldighet att hålla lager för viss tid, men regeringen gör bedömningen att det framöver kan finnas skäl att införa ett krav på regioner och kommuner att lagrera sjukvårdsprodukter för sådan vård som de ska erbjuda enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Innehållet i och omfattningen av en sådan lagerhållning bör då få preciseras av regeringen i föreskrifter. En sådan lagerhållning bör i så stor utsträckning som möjligt ske nära de ställen där sjukvårdsprodukterna ska omsättas för att ge förutsättningar att vara så ändamålsenlig och kostnadseffektiv som möjligt och säkerställa att sjukvårdsprodukterna är tillgängliga när de behövs. Regeringen anför vidare att en utökning av lagerhållningen bör ske successivt och i dialog med leverantörer och andra sjukvårdshuvudmän, så att tillgången på produkter för övriga aktörer i Sverige inte påverkas negativt. Regeringen följer noga frågan om hur lagerhållningen utvecklas hos regioner och kommuner och har vidtagit olika insatser för att stärka förutsättningarna för en utökad lagerhållning av sjukvårdsprodukter. Vid behov avser regeringen att återkomma i frågan om lagerhållningsskyldighet. (prop. 2022/23:45 s. 36)

Regeringen gav den 1 december 2022 Socialstyrelsen ett uppdrag att ta fram underlag för vilka sjukvårdsprodukter som bör omfattas av försörjningsberedskapen på hälso- och sjukvårdsområdet (S2022/04550). Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen ta fram underlag för vilka

sjukvårdsprodukter som enligt myndighetens bedömning på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt behöver lagerhållas för att hälso- och sjukvården ska kunna erbjuda sådan vård som inte kan anstå vid fredstida kriser, höjd beredskap eller ytterst krig. Underlaget ska omfatta såväl sådana sjukvårdsprodukter som hälso- och sjukvårdspersonal använder för att utföra hälso- och sjukvård som sjukvårdsprodukter som patienter använder själva efter förskrivning eller utlämnande från hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen lämnade den 12 maj 2023 en delredovisning av uppdraget i den del som gäller läkemedel som behövs för vård som inte kan anstå samt sådana medicintekniska produkter som är nödvändiga för att administrera läkemedlen.

1.2 Överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar

Staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ingick i januari 2023 en överenskommelse om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar för 2023 (S2023/00374). Regionerna tilldelades i överenskommelsen 400 miljoner kronor för att arbeta med: krigsorganisation och dess bemanning, samverkan och ledning, planeringssamverkan, utbildning och övning, omhändertagande av många skadade, försörjningsberedskap samt motståndskraft. Denna tilläggsöverenskommelse tar sin utgångspunkt i den befintliga överenskommelsen och syftar till att ytterligare öka tempot i hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar under innevarande år.

För att under 2022 intensifiera arbetet med att stärka och utveckla hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap beslutades i juni 2022 en tilläggsöverenskommelse om försörjningsberedskap för läkemedel. Tilläggsöverenskommelsen är ett komplement till grundöverenskommelsen om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2022. Fokus för tilläggsöverenskommelsen och insatserna under 2022 är läkemedel och medicintekniska produkter av förbrukningskaraktär som har en direkt koppling till läkemedelsadministration. I tilläggsöverenskommelsen anges att målsättningen är att hälso- och sjukvårdens förmåga att bedriva god vård i vardagen ska säkerställas för minst en månad. Medlen i tilläggsöverenskommelsen uppgår till 500 miljoner kronor och får även användas 2023 för ändamålet. Utgångspunkten för regionernas arbete inom ramen för överenskommelsen är den lista som Socialstyrelsen på regeringens uppdrag redovisat (S2022/01940) över prioriterade substanser med fokus på intensivvård, prehospital vård och akut tandvård.

1.3 Parternas gemensamma syn

Bristande tillgång till sjukvårdsprodukter som är kritiska för viss hälso- och sjukvård utgör ett allvarligt hot mot människors liv och hälsa och kan medföra stora lidanden. Parterna är eniga om att arbetet med att stärka

hälso- och sjukvårdens robusthet i vardagen behöver fortsätta. En mer robust hälso- och sjukvård i vardagen skapar bättre förutsättningar för krisberedskap och för den beredskap som är nödvändig för att kunna möta behoven av hälso- och sjukvård även vid höjd beredskap och ytterst krig.

Att säkerställa robust lagerhållning i vardagen är ett långsiktigt arbete. Krisberedskapen behöver byggas utifrån långsiktiga förutsättningar för att bli en integrerad del av sjukvårdshuvudmännens verksamheter. I sammanhanget är tilläggsöverenskommelsen en viktig del i att stärka försörjningsberedskapen för läkemedel.

Av delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19) framgår det att det är nödvändigt att det i nära anslutning till där hälso- och sjukvård bedrivs finns en robust och omsättningsbar lagerhållning av sjukvårdsprodukter så som läkemedel, medicintekniska produkter och personlig skyddsutrustning.

Som också framgår av 2022 års tilläggsöverenskommelse om försörjningsberedskap för läkemedel ställer sig parterna bakom att målsättningen är att hälso- och sjukvårdens förmåga att bedriva god vård i vardagen ska säkerställas för minst en månad.

2. Tilläggsöverenskommelse 2023

2.1 Övergripande inriktning

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget behöver arbetet med att stärka och utveckla hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap avseende sjukvårdsprodukter fortsätta. För att under 2023 kunna ta ytterligare steg inom detta område är parterna överens om insatserna i denna tilläggsöverenskommelse.

Tilläggsöverenskommelsen är ett komplement till grundöverenskommelsen om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2023. Fokus för tilläggsöverenskommelsen och insatserna under 2023 är läkemedel och de medicintekniska produkter som är nödvändiga för att administrera läkemedlen.

Läkemedelsverket har i underlag till regeringen pekat på att antalet rest- och bristsituationer avseende läkemedel ökar. Regeringen har gett Läkemedelsverket ett uppdrag att utveckla en löpande omvärldsbevakning i fråga om humanläkemedel och relevanta medicintekniska produkter (S2022/01264). Syftet är att på kort och lång sikt kunna förebygga och hantera förändringar i tillgången på produkterna så att Sveriges försörjningsberedskap stärks. Läkemedelsverket slutrapporterade uppdraget i

februari 2023. I slutrapporten föreslår Läkemedelsverket bland annat att den som förskriver ett läkemedel ska ges möjlighet att direkt i förskrivarstödet få information om läkemedlets tillgänglighet.

Tillgång till information om restsituationer och försäljningsuppehåll i fråga om läkemedel är viktigt för att underlätta för både förskrivare och patienter när läkemedel förskrivs. Parterna är överens om att det behövs flera olika insatser för att på olika sätt tillgängliggöra relevant information om läkemedelstillgång för vårdens medarbetare och patienter.

2.2 Insatser som regionerna ska genomföra för att få ta del av medlen i överenskommelsen

Säkerställa tillgång till läkemedel och medicintekniska produkter

Regionerna ska använda medlen i överenskommelsen till att säkerställa tillgång till läkemedel och de medicintekniska produkter som är nödvändiga för att administrera läkemedlen. Detta kan göras på olika sätt beroende på hur regionernas läkemedelsförsörjning är organiserad, genom inköp av läkemedel för lagerhållning i egen regi eller genom avtal om lagerhållning hos upphandlad aktör. Avsikten är att läkemedlen ska omsättningslagras i nära anslutning till där vård bedrivs.

Utifrån tilläggsöverenskommelsen om försörjningsberedskap för läkemedel för 2022 arbetar regionerna med att säkerställa tillgång till läkemedel för intensivvård, prehospital vård och akut tandvård med utgångspunkt i den lista över prioriterade substanser för sådan vård som Socialstyrelsen tog fram på regeringens uppdrag (S2022/01940). Med den nya tilläggsöverenskommelsen för 2023 är målsättningen att regionerna säkerställer tillgång till ett utökat sortiment av prioriterade läkemedel inom slutenvården för vård som inte kan anstå för minst en månads förbrukning. Utgångspunkten ska vara den lista över läkemedel som behövs för vård som inte kan anstå samt sådana medicintekniska produkter som är nödvändiga för att administrera läkemedlen som Socialstyrelsen presenterade den 12 maj 2023 (S2022/04550). Listan utgör ett stöd för regionernas prioritering.

För att motverka att bristsituationer uppkommer som en följd av utökade inköp eller lagerhållning krävs en operativ samverkan mellan regionerna och mellan regionerna och aktuella aktörer inom läkemedelsförsörjningsområdet. Att säkerställa robust lagerhållning i vardagen är ett långsiktigt arbete. I sammanhanget är tilläggsöverenskommelsen ytterligare ett steg i att stärka försörjningsberedskapen för läkemedel.

Information om restsituationer och försäljningsuppehåll

Regionerna ska påbörja ett arbete med att analysera åtgärder i syfte att på ett ändamålsenligt sätt nå ut med anpassad information till förskrivare om

restsituationer och försäljningsuppehåll. Arbetet koordineras av SKR, och sammanställs i en rapport.

2.3 Insatser som SKR ska genomföra

SKR ska inom ramen för grundöverenskommelsen stödja regionerna i den praktiska framdriften av de insatser som regleras i överenskommelsen. För denna tilläggsöverenskommelse ska SKR, utifrån regionernas behov, bidra i den operativa samverkan som krävs mellan regionerna och mellan regionerna och andra aktörer för att målsättningen i överenskommelsen ska uppnås effektivt samtidigt som bristsituationer undviks.

3. Medelstildelning enligt tilläggsöverenskommelsen 2023

Regionerna tilldelas 400 000 000 kronor inom ramen för tilläggsöverenskommelsen 2023. Medlen fördelas i relation till befolkningsandel, baserad på befolkningsunderlaget den 31 mars 2023 i enlighet med *bilaga 1*. Medlen avser täcka initiala kostnader uppkomna i regionernas arbete med att stärka försörjningsberedskapen för läkemedel.

SKR tilldelas 2 000 000 kronor inom ramen för tilläggsöverenskommelsen 2023. Medlen ska användas till den operativa samverkan som krävs mellan regionerna och mellan regionerna och andra aktörer för att undvika bristsituationer. Medlen betalas ut till SKR och förmedlas till regionernas koordineringsfunktion för kritiska bristsituationer för att bistå i den operativa samverkan.

4. Rapportering och uppföljning

4.1 Uppföljning

Insatserna i tilläggsöverenskommelsen ska följas upp och analyseras samt redovisas samtidigt som grundöverenskommelsen om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2023.

4.2 Rapportering

I den slutredovisning som regionerna ska lämna till Socialstyrelsen senast den 31 mars 2024, avseende överenskommelsen om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2023, ska även arbetet med denna tilläggsöverenskommelse redovisas. Regionerna ska avge en lägesbeskrivning för detta område och beskriva hur medlen har använts samt hittillsvarande resultat av genomförda insatser.

4.3 Statlig uppföljning

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp och utvärdera hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar (S2021/02921).

5. Ekonomiska villkor

Tilläggsöverenskommelsen uppgår till totalt 402 000 000 kronor för 2023. Av medlen avsätts 400 000 000 kronor till regionerna och 2 000 000 kronor till SKR. Parterna är överens om att regionerna ska genomföra vissa insatser som anges i avsnitt 2.1 och 2.2 i överenskommelsen för att få ta del av medlen.

Beslut om utbetalning av medlen till regionerna och SKR kommer att fattas genom ett särskilt regeringsbeslut, ställt till Kammarkollegiet. Utgifterna ska redovisas mot det inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2023 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 9 Civilt försvar – hälso- och sjukvård.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023. Rätten till bidrag förfaller om rekvisition inte har kommit in inom denna tid. Medlen får även användas under 2024 för ändamålet. Information som ska ingå i rekvisitionen beskrivs i *bilaga 2*.

En ekonomisk redovisning för kalenderåret som visar hur de medel som tilldelats SKR har använts ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2024. Information som ska ingå i rekvisition och ekonomisk redovisning beskrivs i bilaga 2.

Regeringskansliets diarienummer för tilläggsöverenskommelsen och för regeringsbeslut om utbetalning ska framgå av samtliga handlingar.

6. Godkännande av överenskommelsen

Överenskommelsen har upprättats i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

För staten genom
Socialdepartementet

För Sveriges Kommuner och
Regioner

Stockholm den 22 juni 2023

Stockholm den 16 juni 2023

Miriam Söderström
Statssekreterare

Palle Lundberg
Verkställande direktör

Bilaga 1 till tilläggsöverenskommelse mellan staten och SKR om försörjningsberedskap

	Befolkning 31 mars 2023	Andel	Totalt belopp
Blekinge	158 754	1,5%	6 028 671
Dalarna	288 154	2,7%	10 942 626
Gotland	61 145	0,6%	2 321 977
Gävleborg	287 060	2,7%	10 901 081
Halland	343 027	3,3%	13 026 424
Jämtland	132 802	1,3%	5 043 146
Jönköping	369 284	3,5%	14 023 531
Kalmar	247 498	2,3%	9 398 717
Kronoberg	204 395	1,9%	7 761 884
Norrbottn	249 143	2,4%	9 461 186
Skåne	1 416 426	13,4%	53 788 668
Stockholm	2 444 899	23,2%	92 844 850
Södermanland	302 597	2,9%	11 491 098
Uppsala	402 045	3,8%	15 267 628
Värmland	283 872	2,7%	10 780 017
Västerbotten	276 727	2,6%	10 508 686
Västernorrland	243 094	2,3%	9 231 476
Västmanland	280 665	2,7%	10 658 232
Västra Götaland	1 761 544	16,7%	66 894 497
Örebro	307 942	2,9%	11 694 074
Östergötland	472 194	4,5%	17 931 531
Totalsumma	10 533 267	100%	400 000 000

Villkor för bidrag

1. Tillämpning

Dessa villkor gäller för bidrag enligt beslut av regeringen eller Regeringskansliet om bidrag till t.ex. föreningar, stiftelser, andra organisationer, kommuner, regioner eller enskilda för verksamheter eller aktiviteter. Villkoren gäller, om inte annat framgår av beslutet, för bidrag som tas av anslag i statsbudgeten och som inte är författningsreglerade.

Bidragsgivare är regeringen eller Regeringskansliet.

Bidragsmottagare är den som söker eller får bidraget.

Den administrerande myndigheten, främst Kammarkollegiet eller Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), som anges i bidragsbeslutet hanterar administrativa frågor såsom ansökningar, rekvisitioner och återrapporteringar samt betalar ut beviljade bidrag.

2. Budget

Om bidragsgivaren har godkänt en specifik budget som grund för bidraget så ska den budgeten följas. Den extra kostnad som kravet på revisorsgranskning av bidragsanvändningen medför får ingå i budgeten.

3. Ändamål

Bidraget lämnas för det ändamål som anges i bidragsbeslutet.

4. Rekvisition och utbetalning

Beviljade medel betalas ut efter rekvisition. Rekvisitionen ska lämnas till den administrerande myndigheten, innehålla de uppgifter som efterfrågas i avsedd blankett och vara attesterad av en behörig företrädare för bidragsmottagaren.

Rekvisitionen ska lämnas i enlighet med vad som framgår av bidragsbeslutet. Rätten till bidrag förfaller om rekvisition inte getts in inom den tid som anges i beslutet.

Av bidragsbeslutet framgår om delredovisning av verksamheten och ekonomisk delredovisning behöver ges in till den administrerande myndigheten innan ytterligare utbetalning av bidrag görs.

I rekvisitionen ska det anges under vilken period de rekvirerade medlen är avsedda att förbrukas.

5. Återrapportering och återbetalning

Bidragsgivaren och den administrerande myndigheten, på uppdrag av bidragsgivaren, har rätt att besöka, revidera eller utvärdera varje verksamhet eller insats som finansierats med medel från bidragsgivaren. Bidragsgivaren och den administrerande myndigheten har också rätt att begära in kopior av räkenskaper och övrigt underlag som rör bidragets användning.

Slutrapporten och eventuella delredovisningar ska vara attesterad av en behörig företrädare för bidragsmottagaren.

Redovisningen ska lämnas till den administrerande myndigheten och innehålla de uppgifter som efterfrågas i blanketten.

5.1 Delredovisning av verksamheten

Om det i beslutet anges att redovisning av verksamheten ska lämnas även vid annat tillfälle än i slutrapporten, s.k. delredovisning av verksamheten, lämnas den lämpligen på därför avsedd blankett.

I delredovisningen av verksamheten ska bidragsmottagaren i sak redogöra för den verksamhet som bedrivits med stöd av bidraget.

Om redovisningen inte inkommer i rätt tid kan bidragsgivaren återkräva bidraget. Om det av bidragsbeslutet framgår att delredovisning av verksamheten ska lämnas i samband med rekvisition så betalas inte bidraget ut om inte redovisningen inkommit och bedömts tillfredsställande.

5.2 Ekonomisk delredovisning

Om det i beslutet anges att ekonomisk redovisning ska lämnas även vid annat tillfälle än i slutrapporten, s.k. ekonomisk delredovisning, lämnas den lämpligen på därför avsedd blankett.

Bidragsmottagaren ska särredovisa den verksamhet som bidraget avser. I det fall bidragsgivaren i bidragsbeslutet godkänt en angiven budget för verksamheten ska redovisningen ske mot denna budget och eventuella avvikelser ska anges och kommenteras.

Om redovisningen inte inkommer i rätt tid kan bidragsgivaren återkräva bidraget. Om det av bidragsbeslutet framgår att ekonomisk delredovisning ska lämnas i samband med rekvisition så betalas inte bidraget ut om inte redovisningen inkommit och bedömts tillfredsställande.

5.3 Slutrapport

Slutrapporteringen lämnas lämpligen på därför avsedd blankett och ska innehålla de uppgifter som efterfrågas i blanketten. Om inte något annat framgår av beslutet ska slutrapporten innehålla en redovisning av verksamheten och en ekonomisk redovisning med rapport från revisor (eller ekonomichef om bidragsmottagaren är en kommun, en region eller en sammanslutning av dessa).

5.4 Revisorns granskning av den ekonomiska redovisningen

En extern, oberoende och kvalificerad revisor¹ ska granska den ekonomiska redovisningen i slutrapporten och normalt även eventuell ekonomisk delredovisning. Revisorn utför sitt uppdrag enligt SNT²/ISRS³ 4400 *Uppdrag att utföra granskning enligt särskild överenskommelse rörande finansiell information*. Det innebär att revisorn genomför nedanstående granskningsåtgärder och

---

¹ Med kvalificerad revisor avses godkända revisorer, auktoriserade revisorer eller registrerade revisionsbolag som fått behörighet att vara revisor av Revisionsinspektionen (gäller svenska revisorer) eller motsvarande (gäller utländska revisorer).

² Standard närliggande tjänster.

³ International Standard on Related Services.

använder de bevis som han eller hon får fram som grund för sin rapport över faktiska iakttagelser. Revisorns rapport bifogas den ekonomiska redovisningen och lämnas i original eller som vidimerad kopia av original till den administrerande myndigheten.

Revisorn ska vidta följande granskningsåtgärder:

1. Kontrollera att den ekonomiska redovisningen stämmer med bidragsmottagarens bokföring för perioden som bidraget omfattar.
2. Kontrollera, för respektive budgetpost, att redovisade kostnader till sin karaktär överensstämmer med budgetpostens benämning.
3. Kontrollera att det finns underlag (kvitton/fakturor) som verifierar kostnaderna.
4. Kontrollera att kostnaderna avser den tidsperiod som bidraget omfattar.
5. Kontrollera att kostnaderna överensstämmer med den verksamhet som beskrivs i bidragsbeslutet.
6. För lönerelaterade kostnader kontrolleras att
  - a. anställningskontrakt finns för den period som lönekostnaden omfattar
  - b. tidrapporter eller annat underlag som styrker nedlagd tid finns avseende den period som lönekostnaderna omfattar.

Kostnader som granskas enligt punkt 2–6 ovan ska uppgå till minst 70 procent av kostnaderna för respektive budgetpost och alltid omfatta ett stickprov på minst 5 verifikationer. Det vill säga om bidragsmottagaren exempelvis redovisar resekostnader på 100 000 kronor ska revisorns granskning omfatta verifikationer uppgående till totalt 70 000 kronor eller mer. Om det bland resekostnaderna finns en verifikation som uppgår till 70 000 kronor ska ytterligare fyra verifikationer granskas.

Bidraget får användas för den extra kostnad som kravet på revisors granskning av bidragsanvändningen medför. Bidragsmottagaren ska i sin återrapportering kunna styrka den kostnad revisionen medför.

För en kommun, en region eller en sammanslutning av dessa gäller att en ekonomichef får intyga redovisningen istället för en revisor. Ekonomichefen får inte vara samma person som attesterat rekvisition, slutrapport eller annan begärd redovisning.

5.5 Återbetalning av outnyttjade medel

Bidragsmottagaren ska utan särskild anmaning betala tillbaka eventuella outnyttjade medel enligt vad som framgår av bidragsbeslutet.

Återbetalning sker till den administrerande myndigheten. Bidragsbeslutets diarienummer ska anges som referens vid återbetalning.

5.6 Förlängning av perioden för medlens användning

Om bidragsmottagaren inte hinner använda medlen inom utsatt tid kan bidragsmottagaren ansöka om förlängning av den tid som bidraget får användas. Ansökan om att förlänga den period inom vilken bidraget får användas ska ges in till den administrerande myndigheten så snart bidragsmottagaren inser att perioden behöver förlängas och senast vid utgången av den period som bidragsbeslutet avser. Bidragsgivaren beslutar om eventuell förlängning.

6. Återkrav

Bidragsgivaren kan besluta att kräva tillbaka hela eller delar av bidraget (återkrav) om inte bidragsmottagaren har fullgjort sina skyldigheter.

6.1 Återkravsgrunder

6.1.1 Medel har inte använts inom förutsatt tid

Medel som inte använts inom den period som anges i beslutet kan krävas tillbaka.

6.1.2 Bidragets andel av totalkostnaden har blivit för stor i proportion till annan finansiering

Om bidraget ska täcka endast en del av den totala kostnaden för verksamheten och totalkostnaden har blivit mindre än beräknat och bidraget därmed fått täcka en större andel av kostnaderna än vad som angetts i beslutet kan hela eller delar av bidraget krävas tillbaka.

6.1.3 Bidraget har använts för annat än avsett ändamål

Medel som har använts för ändamål som inte angetts i beslutet kan krävas tillbaka.

6.1.4 Bidragsmottagaren har försummat sin återrapporteringskyldighet

Försummar bidragsmottagaren sin skyldighet att lämna delredovisning av verksamheten, ekonomisk delredovisning eller slutrapport inom utsatt tid kan bidragsgivaren kräva tillbaka hela eller delar av bidraget.

6.1.5 Bidragsmottagaren har försummat sin återbetalningskyldighet

Försummar bidragsmottagaren sin skyldighet att återbetala outnyttjade medel inom utsatt tid kan bidragsgivaren kräva tillbaka hela eller delar av bidraget.

6.1.6 Bidragsmottagaren har lämnat oriktig uppgift

Om bidragsmottagaren genom att lämna en oriktig uppgift eller på något annat sätt har förorsakat att bidrag lämnats felaktigt eller med för högt belopp kan bidragsgivaren kräva tillbaka hela eller delar av bidraget. Detta gäller oavsett om medlen förbrukats eller inte.

6.2 Uppskov

Ansökan om uppskov med återkrav lämnas in till den administrerande myndigheten och ska ha kommit in senast den dag då återkrävda medel ska återbetalas. Bidragsgivaren beslutar om uppskov.

6.3 Jämkning

Ansökan om jämkning av återkrav lämnas in till den administrerande myndigheten och ska ha kommit in senast den dag då återkrävda medel ska återbetalas. Bidragsgivaren kan besluta om jämkning av återkravet om övriga intäkter i verksamheten av oförutsedda skäl blivit mindre än planerat och det med hänsyn till omständigheterna är oskäligt att begära återbetalning av hela beloppet.

6.4 Eftergift

Ansökan om eftergift av återkrav lämnas in till den administrerande myndigheten och ska ha kommit in senast den dag då återkrävda medel ska återbetalas. Bidragsgivaren prövar ansökan enligt bestämmelserna om eftergift i förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar. Återkravet får efterges om det av någon anledning är uppenbart oskäligt att kräva återbetalning.